

3508

347-626

Ирка судске праксе
СВЕСКА 1

СУДСКА ПРАКСА
из области брачног права
и
поступка у брачним парницима

Саставио:
Др. НИКА ИГЊАТОВИЋ
судија Касационог суда у Новом Саду.

Штампарија Душан Чампраг и друг, — Нови Сад.

5861/
3438/E

Мала збирка судске праксе
СВЕСКА 1

СУДСКА ПРАКСА
ИЗ ОБЛАСТИ БРАЧНОГ ПРАВА
И
ПОСТУПКА У БРАЧНИМ ПАРНИЦАМА

Саставио:

Др. НИКА ИГЊАТОВИЋ
судија Касационог суда у Новом Саду.

бг. 133?

Штампарија Душан Чампраг и Друг, — Нови Сад.

СУДСКА ПРАКСА

I. Из области брачнога права¹⁾

1) По закону о брачном праву немају вредности такви бракови, који нису склопљени пред надлежним грађанским чиновником. Развод брака претпоставља ваљано склопљен брак. (Кс. у Н. Саду, Г. 33-925).

2) Развод брака може се тражити само гледе онога брака, који у истини постоји. (Ас. у Новом Саду, Г. 728-922)

*

Веза која није учињена пред грађанским чиновником, на основу закона не сматра се ни у коме односу као брак.

X 3) За развод црквеног брака, склопљеног ван територије на којој важи закон о брачном праву, надлежан је грађански суд, ако је тужитељ на подручју Апелационог суда у Новом Саду стекао или има општинску надлежност. (Кс. у Новом Саду, Рев. 375-936).

4) Не може се мериторно решити бракоразводна парница, ако у списима нема доказа (извод из матице), да је брак склопљен пред државним матичарем, чак ни онда, ако има доказа о томе, да је склопљен црквени брак. (Кс. у Н. Саду, Г. 288-928).

¹⁾ Где поред §-а и броја није означен закон, има се разумети Закон о брачном праву.

Inv. бр. 37570

Ово правило не важи за случај, кад је брак склопљен на територији, где нема гвађ. брака (на пр. у Хрватској), као ни за бракове склопљене пре ступања на снагу Закона о брачном праву.

5) За установљење тога, да ли постоји стална импотенција, није довољно да брачне стране само у два три маха, без успеха покушавају вршење брачних дужности, већ је за то потребно дуже време. (§ 54), Кс. у Новом Саду, Г. 439-926).

*

Импотенција је само онда разлог за нападање брака, ако је она постојала већ приликом склапања брака — а друга странка то није знала или није могла знати — а не и онда, ако импотенција наступи касније. — Ако је једна брачна странка при склапању брака била немоћна за вршење брачне дужности, онда јој недостаје **битно својство** за брак, и не може се претпоставити о другој странци, да би познавајући овај недостатак, склопила брак са немоћним лицем. — Но, ако је противна странка знала или је из околности могла закључити, да је друга странка немоћна, онда се брак не може напasti на овој основици. Разлог је томе тај, шта брак може постојати и међу таквим лицима, која нису способна за вршење брачне дужности. Ако је dakле противна странка то знала или из околности могла закључити, онда одржање брака није штетно ни по једну странку, јер обе странке остају везане по својој правој вољи.

6) Брак се може напasti на основу §-а 55 због обмане, ако је једна брачна страна (туђена), преуђата пред другом странком да пати од епилепсије. (Кс. у Новом Саду, Г. 700-933).

*

У интересу моралне чистоће брака је неопходно

потребно, да се обмана нормира као самостална сметња за ваљаност брака. Кад је један брачни друг наведен на брак бесправним и моралу супротном држањем друге брачне стране, онда би се не само косило са моралним осећајем, да брачни друг ужива предности таквога свога поступка, него се не би могло довести у склад ни са правним поретком, када би закон овако обмануту брачну странку приморао, да живи у том браку.

Обману у погледу **имовних** прилика брачног друга, не прихваћа закон као сметњу за ваљаност брака, јер се не може сложити са битношћу, са суштином брака, ни са строжијим моралним обзирима такво схватање, које би при склапању брака сматрало као одлучан разлог: имовно стање. Зато закон само ону обману прима као сметњу за ваљаност брака, која се односи на **битна лична својства** брачног друга. Овака су својства н. пр. заразна болест, неизлечива епилепсија, неизлечиви задах из уста и т. д. док се невиност женске не може супсумирати под битна лична својства, предвиђена у § 55.

7) Полно опење једне брачне странке са страним лицем, само се онда сматра браколомством (§ 76), ако је полно опење извршено за време трајања фактичног брачног живљења. (Кс. у Новом Саду, Г. 439-926).

*

Ако једна брачна странка *после* фактично одвојења живота ступи у конкубинат са трећом особом, брак се има развести не на основу §-а 76, него на основу тач. II §-а 80.

По судској пракси за установљење **браколомства** потребно је, да странка која то тврди, докаже **стварно дело** које се односи на браколомство. Браколомство се dakле не може доказивати **посредним** доказима. Чак ни

изречно или прећутно признање дотичне странке не може се прихватити као доказ, који би могао послужити основицом пресуде.

Не може се установити браколомство ни онда, ако га је брачна странка извршила са непознатим лицем, и то зато не, јер се у оваком случају не може изрећи забрана из §-а 85.

Браколомство се дакле не може закључивати, него се мора доказати баш сам акт браколомства. Врховни суд није установио браколомство, кад је утврђено, да је дотична брачна странка са трећим лицем провела ноћ у истој хотелској соби. Установљен је бракоразводни узрок из тач. а) §-а 80.

Браколомство, дакле, у противности са појмом браколомства у свакидашњем животу, правно постоји онда, кад једна брачна странка ванбрачно полно опьи са страним лицем, за време брачног сажића, па се сажиће брачних странака прекине из овог разлога.

8) Муж има основице, да тражи разрешење брака по тач. а) §-а 77, ако га жена без оправдана разлога, намерно напусти, и не одазове се судском позиву за успоставу брачне заједнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 156-924).

9) Она брачна странка, која живи у дивљем браку, нема права да тражи развод брака на основу §-а 77. (Ас. у Новом Саду, Г. 739 920).

10) Околност, да је муж ступио у дивљи брак са другом женском после времена када га је напустила жена, не извињава поступак жене, што је напустила свога мужа. (Кс. у Н. Саду, Г. 1472-929).

11) Жена се не мора вратити своме мужу, ако овај у својој кући држи женску под околностима, да се са правом може веровати, да са њоме ванбрач-

но живи. Тужитељ не може тражити развод брака, ако је он узрок томе, што се тужена не може вратити к њему. (Кс. у Новом Саду, Г. 481-930).

10) Пре позивања на успоставу брачне заједнице, позивалац мора да уклони све сметње, које су на путу, да се друга странка може одазвати позиву. Таква сметња је, без сумње, присуствност наложнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 1320-929).

13) Оправдано је напустила свога мужа она жена, коју је муж натукао зато, што му је приговорила то, што подржава љубавни одношaj са страном женском. (Кс. у Новом Саду, Г. 370-926).

14) Муж није дужан, жену која га је напустила, позвати, да му се врати, ако је она изјавила, да му се више неће вратити. (Кс. у НСаду, Г. 1472-929).

15) Изјава брачне странке, која је судским путем тражила успоставу брачне заједнице, да не жели да прими свога брачног друга, — само је онда од утицаја, ако је позвана странка за то дознала још пре истека времена, датог за успоставу брачног сажића. (Кс. у Новом Саду, Г. 375-931).

16) Вишеструка изјава мужа, да му жена не треба, не може се сматрати, да је учињена у шали, па се с тога позив мужевљев за успоставу брачне заједнице, упућен преко суда, не може сматрати озбиљним. (Кс. у Новом Саду, Г. 298-931).

17) Не може се озбиљним сматрати позив ради успоставе брачне заједнице, издат на молбу мужевљеву, ако је муж за време које је туженој остављен од стране суда за успоставу брачне заједнице, поднео против своје жене тужбу због злочина крађе. (Кс. у Новом Саду, Г. 739 930).

18) Настављање брачне заједнице, с правом мо-

же одрећи онај брачни друг, према коме је друга брачна странка извршила тако дело, које сачињава бракоразводни узрок. (Кс. у Новом Саду, Г. 147-927).

19) Не може се озбиљним сматрати позив на успоставу брачне заједнице, ако је услован. (Кс. у Новом Саду, Г. 226-928.) *

У датом случају муж и његов отац изјавили су у више махова, да ће тужену која је била вољна да се врати, натраг примити само под условом, ако тужена пристане, да се поништи уговор, којим је својим родитељима дозволила уживање на три ланца земље.

20) Успостављање брачне заједнице не може се везати ни за какав услов, јер би то значило, да недостаје безусловна намера. (Кс. у Новом Саду, Г. 147-927.)

21) У случају споразумног прекидања брачног сажића позвана странка да успостави брачну заједницу, не може другом брачном другу стављати неоправдане услове. (Кс. у Новом Саду, Г. 193-934.)

22) Брачни друг позван судским путем на успоставу брачне заједнице, нема права ускратити, да се одазове томе позиву са тога разлога, да је он на основу §-а 80 покренуо бракоразводну парницу, већ мора изнети стварне разлоге, због којих није дужан да успостави брачно сажиће (Кс. у Новом Саду, Г. 637-931.)

23) Ако брачне странке склопе уговор и у њему изјаве, да ће свој брак дати развести на основу тач. а) §-а 77, тада та њихова изјава већ сама по себи искључује ту претпоставку, да је ма која од брачних странака имала озбиљну намеру и вољу, да успостави брачну заједницу. (Кс. у Новом Саду, Г. 449-926.) //

24) Не предлежи неоправдано напуштање мужа, ако је овај својим изазовним понашањем сам дао повода, да га жена не следи даље на путу за Македонију. (Кс. у Новом Саду, Г. 461-928.)

25) Муж није дужан жену примити натраг, нити јој давати издржавање, ако је она за време одвојеног живљења била таквог понашања, које врећа брачне дужности. (Кс. у Новом Саду, Г. 227-927.)

26) Ако брачна странка која тражи успоставу брачне заједнице, пре позива или бар истодобно са позивом није известила свог брачног друга, о томе, да је уклоњена сметња која је стајала на путу позваној странци, да се врати, судски позив нема дејства из §-а 77. (Кс. у Новом Саду, Г. 383-31.)

27) Не искључује покретање бракоразводне парнице на основу §-а 77, ако се тужена жена само формално одазвала судском позиву ради успоставе брачне заједнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 700-930.)

28) Жена, која се на судски позив није хтела вратити мужу, и ако томе није било никакве сметње, не може се бранити тиме, да је њезин муж касније, пошто је већ прошао рок одређен судским позивом за успоставу брачне заједнице, узео себи другу женску и с њоме ступио у дивљи брак. (Кс. у Новом Саду, Г. 4-926.)

29) По сталној судској пракси, странка, коју терети кривица због прекида брачне заједнице, није додуше искључена од тога, да против свога брачног друга, кога не терети кривица због прекида брачне заједнице, поступи на основу тачке а.) §-а 77, али је предуслов тога, да претходно ван суда отклони са своје стране бесправни карактер одвојеног живљења, тиме, да своме некривом брачном

другу, помирљивим приближењем му покаже своје кајање, и да приватним путем покуша, да га искрено и озбиљном намером склони на успоставу брачне заједнице. (Кс. у Новом Саду, Рев. 677-936.)

30) Оправдан разлог даје жени на одвојено живљење, грубо поступање мужевљевих родитеља са којима су брачни другови у једној кући живели, ако муж не пружи могућности, да брачне странке могу проводити миран живот. (Кс у Новом Саду, Г. 114-923).

31) Жена, која се на позив мужевљев није хтела вратити мужу, и ако томе није било никакве сметње, не може се бранити тим каснијим делом мужевљевим, да је овај после коначног прекидања брачне заједнице од њезине стране, узео к себи друге женске и с њима ступио у дивљи брак, јер посредно је томе узрочник управо то грешно дело женино, што се није хтела вратити своме мужу. (Ас. у Новом Саду, Г. 721-920).

32) То правно правило, да је жена дужна да следи мужа у његов стан, не може се применити онда, ако понашање мужевљева оца, немогућим чини заједничко станововање. (Кс. у Н. Саду, Г. 184-928).

33) Жена има у погледу станововања да следи свога мужа. Муж има право да изабере стан за заједничко станововање, а у томе своме праву, да изабере стан, само је у толико ограничен, што изабрали стан не сме бити неподесан са настављање брачне заједнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 450-932).

34) Не може се изрећи развод браћа на тој основици, да је жена напустила заједнички стан и прекинула брачну везу, ако је то учинила на захтев свога мужа. (Кс. у Новом Саду, Г. 218-930).

Жена је по правилу дужна ићи за својим мужем у његово пребивалиште и стан; а ако то не учини, то њезино дело може послужити за развод брака на основу §-а 77.

Не може се применити ово правило на пр. онда, када муж против воље своје жене оде на такво место, или изабере себи стан на таквом месту, камо његова жена не би могла ићи, а да свој живот или поштење не изложи опасности; или кад брачни друг напусти своју домовину зато, што је извршио кривично дело; или када се муж својевољно пресели у Америку; или ако муж, онда, када је напустио заједнички стан, још није има редован стан, него је код једног свог рођака, на позив овога, привремено станововао, а то место није било погодно за брачни живот.

35) Жена се не мора вратити мужу на позив суда, ако је муж претходно пуцао на жену, али револвер није опалио само зато, што су патроне због непознатог узрока затајиле. (Кс. у Новом Саду, Г. 275-931).

36) Када жена напусти свога мужа зато, што ју је полним опхођењем заразио бленороичним запаљењем вагине, муж не може тражити развод брака на основу тач. а) 77, јер напуштање није неоправдано. (Кс. у Новом Саду, Г. 88-921).

37) Изјава мужа, да му жена не треба, учињена у разговору са трећем лицем, није разлог да се жена не врати на судски позив, ако се жена претходно није уверила о истинитости изјаве мужевљеве. (Кс. у Новом Саду, Г. 1094-929).

38) Истина, да су брачне странке, баш с обзиром на моралну страну брака, дужне, да једно другом прегледе таке мање увреде и повреде, које не

чине немогућим одржање брака, и да такове мање увреде и повреде ни једна странка не може употребити као повод за одвојено живљење. Но није тај случај код тежих увреда, које један брачни друг неоправдано нанесе другом брачном другу. Тешку повреду супружанске дужности чини муж, који своју жену неоправдано назове блудницом. Иста така повреда је и то, када муж изјави, да са својом женом не ће наставити полни живот, чак ни онда, ако му се она натраг врати. (Кс. у Н. Саду, Г. 283-926).

39) У бракоразводној тужби не могу постојати једно до другог § 77 и § 80 Закон о брачном праву и то ни кумултивно, ни алтернативно. (Кс. у Новом Саду, Г. 12-923).

40) Не можн се на основу § 77 и тач. а) §-а 80 тражити развод брака ни кумултивно, ни алтернативно, већ ради разнолике прзвне природе утврђене у овим §§-има. (Кс. у Новом Саду, Г. 188-923).

41) Не може се у призивном поступку прећи са тач. а) §-а 77 на бракоразводни узрод из §-а 80, ни онда, ако је странка тек у призивном поступку дознала за бракоразводни узрок из §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 645-931)

42) Тужитељ само онда може прећи са § 77 на § 80, ако напусти тужбу по §-у 77 и ако за основ бракоразводне тужбе по тач. а) §-а 80 служи такав узрок, који је настало после покретања тужбе на основу § 77 или такав узрок, за који тужитељ није знао, када је од суда тражио позив за успоставу брачног живота. (Кс. у Н. Саду, Г. 234-925).

43) Са бракоразводног узрока, предвиђеног у §-у 77 не може се у истој парници прећи на § 80 — већ услед различите правне природе основних

начела, садржаних у тим §§-има, — јер док се код првобитно поднесене тужбе (§ 77) могло претпоставити, да тужилац има озбиљне намере, да своју жену врати натраг у кућу, дотле је на другој страни, тражећи развод брака на основу §-а 80 показао, да му позив није био озбиљан; а на темељу §-а 80 не би се могао развести брак, зато, јер се има сматрати, да је тужитељ подносећи молбу ради успоставе брачне заједнице, оправтио жене сва дела, која је она учинила пре подношења молбе по §-у 77. (Кс. у Новом Саду, Г. 135-926).

* прегаз ~~рад 80 на 77~~

Ако пак тужитељ са другог ког бракоразводног узрока хоће да пређе на намерно и бесправно остављање (§ 77), то може чинити само тако, да одустане од покренуте парнице, и да затим преда молбу на основу §-а 77 — јер у току парнице се не може издати такав судски позив.

44) Околност, да је једна брачна страна, без разлога раскинула брачну заједницу и исту није успоставила два и по месеца, не лишава за свагда ту странку да се врати своме брачном другу. А ако је противна странка — ступањем у дивљи брак — то онемогући, има да сноси правне последице тога. (Кс. у Новом Саду, Г. 987-929).

45) Жена о чијем се скопом лечењу муж није могао, па ни хтео бринути, ни на судски позив није дужна да се своме мужу врати од својих родитеља, камо је отишла ради лечења, ако је њезино здравствено стање таково, да још увек захтева лечење скопчано са великим материјалним жртвама. (Кс. у Новом Саду, Г. 318-928).

46) И ако је муж, пошто га је жена напустила,

изјавио, да му је она одвратна и да се жели развести од ње, суд није нашао, да је брачни живот тако разривен, да би даље сажиће постало несношљиво за жену, јер је муж натраг примио жену после њезиног одласка, а и после другог одласка ју позвао преко суда да му се врати. (Кс. у Н. Саду, Г. 422-927.)

47) Претходно лично позивање жене на успоставу брачне заједнице, не чини искреном и озбиљном молбу ради судског позива на успоставу брачне заједнице, ако је муж, трећим лицима изјавио, да ће, ако се од жене разведе, узети за жену једну девојку, и да ће жена, ако му се врати, јести горак хлеб, а поред тога своју жену није посетио ни после породија. (Кс. у Новом Саду, Г. 247-931).

48) Жена се не може бранити тиме, да је имала оправдана разлога да напусти свога мужа због увредљивих добацивања, ако је муж своју жену речима увредио (приликом селења њезиних ствари) већ после напуштања мужевљеве куће. (Кс. у Новом Саду, Г. 391-927).

49) По правној природи установе из §-а 77 не могу бити обе странке криве разводу брака, већ само једна. (Кс. у Новом Саду, Г. 352-925).

50) За развод брака по §-у 77 није довољно само то, да један брачни друг другога намерно и бесправно остави, него је потребно још и то, да од остављања протече време од шест месеци. (Кс. у Новом Саду, Г. 195-925.)

51) Брачни друг може успоставити брачни живот у свако доба и на сваком месту, где се налази други бивши друг. (Кс. у Новом Саду, Г. 787-932.)

52) Брачна страна, која је одбила позив за успоставу брачне заједнице, може своју готовост на

повратак изјавити и ван заједничког стана. (Кс. у Новом Саду, Г. 863-931.)

53) Жена која је због понашања мужевљева оца морала напустити заједнички стан, није дужна да се на мужевљев позив врати мужу (§ 77), ако овај није истодобно осигурао станововање ван куће у којој живе мужевљеви родитељи. (Кс. у Новом Саду, Г. 474-929.)

54) Брачни друг ако само нема другог оправданог разлога да ускрати успостављање брачног сажића, дужан је да натраг прими свога брачног друга, и ако га је овај без оправдана разлога раније напустио, а сада има озбиљну намеру да се врати. Ово следи из моралне садржине брачне везе, која се склапа на цео живот. (Кс. у Новом Саду, као ревизиони суд Г. 1971-929.)

55) Жена која је свога мужа напустила због његовог бруталног понашања према њој, није дужна да се врати своме мужу, ако узроци напуштања нису отклоњени, односно ако прилике, које су довеле до раскида брачне заједнице, још увек постоје. (Кс. у Новом Саду, Г. 1534-28.)

56) Муж се има сматрати, да је раскинуо брачно сажиће, ако не прими своју жену, која је ради лечења, са његовим пристанком, отишла својим родитељима, а касније се вратила у намери, да успостави брачни живот. (Кс. у Новом Саду, Г. 787-932)

57) Писмени споразум брачних другова о добровољном напуштању брачне заједнице, не долази у обзор приликом расматрања бракоразводног разлога. (Кс. у Новом Саду, Г. 814-932.)

58) Када кривични суд мужа прогласи кривим због тога, што је злостављао своју жену, а уједно

установи и то, да је дело извршено у узрујаном стању, па из тога разлога суспендује извршење одмерене казне, ова околност чини бесправним тај поступак женин, што је свога мужа оставила због грубог му понашања, нити ослобађа мужа обавезе привременог издржавања жене. (Кс. у Новом Саду, Г. 1148-921.)

59) Та околност, што је муж својој жени која је неоправдано прекинула брачни живот, слao један део своје плате, не може се сматрати продужењем брачног живота. (Кс. у Новом Саду, Г. 137-933.)

*

Пошто се сажиће брачних странака оснива на овећајном односу, то закон о браку није могао оставити ненормирано оне случајеве, када једна брачна странка напусти другу, са намером да стално прекине брачно сажиће. Раније се принудна сретства употребљавала против брачне странке која је напустила свог брачног друга. Но пошто се брачни друг не може спољашњом силом приморати на вршење брачних дужности, то остављеној странци закон помаже на тај начин, што је намерно и бесправно остављање прихватио као посебни узрок за развод брака.

Не постоји »неверно« остављање, ако намера странке није та, да стално прекине брачно сажиће.

Потребно је да ирекидање буде једнострано. Не може бити речи о »неверном« остављању, кад је оно настало вољом обеју странака.

Ако се позvana странка врати после одређеног рока, или само на расправи, на судском измирењу или у посебном поднеску изјави своју готовост да успостави брак, то се не може сматрати озбиљним повратком, па према томе, друга странка ју није дужна да прими.

Нема овог бракоразводног узрока, ако је странка имала оправдана разлога, да се не врати на судски позив. Остављена странка има само то да докаже, да ју је напустила друга странка и да се није вратила у одређеном року. Док је позvana странка дужна да докаже чињенице, због којих је оправдано било њезино неодавивање судском позиву. Неверно остављање може да послужи као основица за парницу из тач. а) §-а 80.

60) По правилном тумачењу §-а 79, само на основу правомоћне кривичне пресуде се може тражити развод брака. (Кс. у Новом Саду, Г. 34-1924.)

*

Узрок за разрешење брака није само извршење злочина, већ тежа осуда. Ако је дакле брачни друг заиста починио злочин, али из ма кога узрока (застара) не буде осуђен, не постоји бракоразводни узрок из §-а 79. — Извршење казне не захтева се. — Осуђа мора уследити после склапања брака. — Постојање овог бракоразводног узрока, доказује се правомоћном пресудом кривичног суда. Ова пресуда кривичног суда обавезна је и за судију брачне парнице, услед чега се чињенично стање не може поново расправљати.

Закон захтева казну од пет година робије или тамнице као најнижу границу. Јер и ако у појединим случајевима и осуда због кривичног дела мањег значаја, може проузроковати разрivenost брака, са гледишта чврстоће установе брака, закон је прихватио тај систем, да се у оваком случају осуда само као релативни бракоразводни узрок може ефектуисати (§ 80) и то онда, ако суд поред брижљиве оцене личности, друштвеног положаја и степена културе установи, да се и то ~~осуда~~ може приписати такав значај, да је услед тога ~~осуда~~ стао неспособљив по другу странку.

61) Брак се може развести у смислу тачке а) §-а 80 само на основу таквих тешких повреда супружанских дужности, које је тужилац у свом захтеву пред првим судом споменуо. (Кс. у Новом Саду, Г. 740-931.)

62) Брачни друг, који другог брачног друга зарази сифилисом — чини тешку повреду брачне дужности, и даје повода за развод брака. (Кс. у Новом Саду, Г. 480-930.)

63) Чињеница, да је жена свога мужа јавно врећала и омаловажавала, довољан је разлог за развод брака на основу тачке а) §-а 80.

64) Ширење такове вести од стране једног супруга, да је други супруг венерично болестан и да је другу страну заразио, за случај неистинитости те тврђње, јесте бракоразводни узрок уз тачке а) § 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 104-928.)

65) Напуштање брачне заједнице без оправдана разлога, ако тужена не успостави брачну заједницу ни за време трајања раставе од стола и постельје, сачињава бракоразводни узрок из тачке а) §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 711-930.)

66) Жена, која према мужу, пред општинским поглаварством и пред другима употребљава увредљиве изразе, даје права своме мужу, да покрене тужбу на основу тачке а) §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 232-929.)

67) За време одвојеног живљења брачних странака, жена мора остати верна своме мужу, јер ако се огреши о супружанску верност, постаје недостојана првр. издржавања. (Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. 842-927.)

68) Одржавање љубавне везе са страним ли-

цем за време одвојеног живљења брачних странака, сачињава бракоразводни узрок из тачке а) §-а 80. а не из тачке ц) тога §-а. (Кс. у Новом Саду, Г. 723-934.)

69) Муж се није огрешио о супружанску дужност лечења своје жене, када је њезина мати беше поговора примила на себе бригу око лечења своје кћери. (Кс. у Новом Саду, Г. 266-926.)

70) И ако се физичко злостављање у већој мери уписује у грех код интелигентног света, — зато таково злостављање као што је ћушање, — које се у опште сматра нечим што понижава злостављену личност, — није дозвољено ни код ратарског света између жене и мужа, који једно другом не подлеже дисциплинској власти. Противно стајалиште се коси са културним животом овога правног подручја. (Кс. у Новом Саду, Г. 1534-28.)

71) Када муж своју жену пред државним тужиштвом осумњичи због побачаја, а ту своју сумњу ничим не образложи, тада је према својој жени тешко повредио дужно поштовање, као и брачне дужности, услед чега то дело исцрпљује састојке бракоразводног узрока из тач. а) §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 146-924.)

72) Жена, која се у стану свога оца, увече на само налазила са једним страним мушкирцем, постала је недостојна издржавања, јер је горњи поступак подесан, да доведе у сумњу добар глас женин, као и поверење у њезину супружанску верност. (Кс. у Новом Саду, Г. 98-929.)

73) Муж је дужан дати лечити своју жену, ако није доказано, да је неко треће лице заразило жену. (Кс. у Новом Саду, Г. 655-928.)

74) Правна је претпоставка, да је жену која болује од заразне полне болести, заразио њезин муж. (Кс. у Новом Саду, Г. 147-927).

75) Када једна брачна страна без оправдана разлога, трајно напусти другу страну, те тиме намерно прекине брачно сажиће, то дело сачињава бракоразводни узрок, означен у тач. а) § а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 44-926).

76) Повреду супружанске дужности, предвиђену у тач. а) §-а 80 чини она жена, која својим намерним понашањем у сумњу доводи свој добар глас и своју супружанску верност. (Кс. у Новом Саду, Г. 102-923).

77) Бракоразводној тужби, која је заснована на §-у 80, није потребно прикључити званично уверење о томе, да су странке прекинули брачну заједницу и да одвојено живе. (Кс. у Н. Саду, Г. 1194-920).

78) Тешко је повредила брачне дужности она жена, која је пред страним људима јавно изјавила и признала, да је починила прељубу и да је од страног човека затруднела — без обзира да ли саме признате чињенице објективно одговарају истини или не. (Кс. у Новом Саду, Г. 228-922).

79) Тужитељ је дужан, да у својој тужби изнесе оне чињенице, на којима темељи своју тужбену молбу да се његов брак разреши; само пак квалификоваше чина, који је и какви је то бракоразводни узрок, спада у делокруг суда. (Кс. у Новом Саду, Г. 288-922).

80) У бракоразводној парници, покренутој на основу §-а 80, странка која тражи развод брака, мора доказати оне чињенице, на којима заснива свој

захтев, па и онда, ако се противна странка не брани. (Кс у Новом Саду, Г. 881-931).

81) То, што је једна брачна страна, после склањања брака променила своје верско убеђење, не може се супсумирати ни под коју тачку §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 7-921).

82) Не може се сматрати да је брачно сажиће несношљиво за недужну странку — и као последица тога разрешити брак — ако је разлог прекидања брачне заједнице био незнатањ, а крича се странка још пре покретања парнице покајала. (Кс. у Новом Саду, Г. 137-933).

83) У бракоразводним парницима, поведеним на основу §-а 80, са тога гледишта, да ли је брак разривен, имају се узети у обзир и ранији догађаји у брачном животу, а не само онај, који је проузроковао прекид брачног сажића. (Кс. у Новом Саду, Г. 31-933).

84) На основу §-а 80 брак се може развести само онда, ако је брачни одношај, услед једнога од наведених разлога толико разривен, да је даљи заједнички живот постао несношљив по странку, која тражи развод. (Кс. у Новом Саду, Рев. 161-936).

85) Околност, да муж не ће да отпусти из службе женску за коју жена има разлога да посумња да са њезиним мужем има ванбрачни одношај, довољан је разлог, да жена тражи развод брака на основу тач. а) §-а 80. (Кс. у Н. Саду, Г. 1015-929).

86) Ако је муж признао, да је своју жену тукao, тада суд не мора одредити даље доказивање на то, да је муж пре тога лепо поступао са својом женом, јер ова околност, све да и одговара истини, не може имати утицаја на касније дело мужевљево.

Жена је овлашћена да остави свога мужа, ако је овај зlostавља. (Кс. у Новом Саду Г. 54-924).

87) Не чини намерну и тешку повреду брачних дужности онај муж, коме је у току бракоразводне парнице, коју је против њега покренула његова жена, ради установљења његове способности за полно опрење, пружена прилика, да са страном женском полно опхи, и који се и користио са пруженом приликом. (Кс. у Новом Саду, Г. 439-926)

*

Има и противне праксе,

88) Из те околности, што је жена у својој тужби ради привр. издржавања о своме мужу тврдила, да је он тражио од ње, док је била у другом стању, да плод побаци, а да је бабици рекао, да удави дете, још се не може закључити, да је њезина највера била уперена на то, да свога мужа пред власти обеди кривичним делом, тако, да због тога њезин муж буде позван на одговорност од кривичног суда, већ да је тиме само хтела да поткрипи своју молбу ради привр. издржавања. Према томе то њезино дело не иссрпује бракоразводни узрок из тач. а) §-а 80. (Кс. у Новом Саду, Г. 76-928)

89) Правно је правило, да онај брачни друг, који је пристао на одвојено живљење, само онда може ради тога против другог брачног друга покренути бракоразводну парницу на основу тач. а) §-а 80, ако претходно повуче тај свој пристанак и ако пре покретања парнице изречно и озбиљно позове свога брачног друга, да с њим настави брачни живот, и на тај начин са своје стране омогући заједничко живљење. (Кс. у Новом Саду, Г. 217-924).

90) Конкубинат за време одвојеног живота брачних странака не ствара бракоразводни разлог из §-а 76, него разлог из §-а 80. — Ако је престали конкубинат једне странке постојао у времену када је наступио бракоразводни узрок друге странке, на основу којег је разрешен брак, онда се и без тужбе може огласити кривим и она странка, чији је конкубинат престао већ више од шест месеци.

91) Виши суд може пресуду нижег суда, и без нарочите овопредметне жалбе исправити тако, да тужби ради развода брака места дâ не на основу тач. а) §-а 80 — као што је то учинио нижи суд — него на основу §-а 76, пошто квалификање чињеница изнесених по странкама, спада у делокруг суда. (Кс. у Новом Саду, Г. 188-923).

92) Нема таквог правног правила по којем за установљење кривице једне стране, не би имале утицаја оне повреде супружанске дужности, које су учињене после стварног прекидања брачне заједнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 98-929).

93) У бракоразводној парници покренутој на основу §-а 80, молба ради коначног развода, не сме се предати пре истека времена одређеног за одвојено живљење од стола и постельје. (Кс. у Новом Саду, Г. 1-930).

94) § 85 изречно дозвољава, да тужени и без подизања противне тужбе може ставити само захтев, да се и тужитељ прогласи кривим, а не да се брак разведе из тужитељичине кривице. (Кс. у Новом Саду, Г. 352-925).

*

Само тужени може и без противне тужбе трајити, да се у случају развода брака и тужитељ прогласи кривим.

95) У бракоразводној парници поведеној на основу §-а 80 суд је дужан да пре мериторног решења изрече привр. одвојено живљење од стола и постеље, осим ако према парничном материјалу у опште нема изгледа, да ће се брак разрешити. (Кс. у Новом Саду, Г. 5-932).

*

Закон у своме §-у 80 није појединачно и испрпно набројао све оне узроке, који оправдавају, да се разведе брак, јер природа брачног односа не трпи казуистично набрајање бракоразводних узрока. Једно и исто држање и дело брачне странке у једном случају чини брак за пасивну странку несношљивим, док у другом случају не оставља дубље трагове. Према томе, где дела сличне природе имају разне последице и дејства према животним приликама, ту настаје потреба судске оцене, при којој се има узети у обзир друштвени положај, степен културе, васпитање, душевна осетљивост, дотадашњи живот и друге прилике брачних странака. — У погледу бракоразводних узрока из §-а 80 dakле судија има до извесне мере слободне руке, јер оцењује не само то, да ли је повређена брачна дужност, да ли је наведено дело намерно и тешко, да ли се има брачном дужношћу сматрати оно, што тужитељ сматра брачном дужношћу, него мора узети у расматрање и то, дали је тим делом разривен брак по странку која тражи развод.

96) Оправтању кривице у смислу §-а 82 има места и у току парнице. Овај случај предлежи онда, када тужитељ изјави, да се са туженом измирио и да не тражи развод брака. (Кс. у Новом Саду, Г. 195-925).

97) Настављање брачног живота, значи оправтање раније кривице. (Кс. у Н. Саду, Г. 266-926).

98) Кад се брачне странке у току бракоразводне парнице тако погоде, да ће брачну заједницу успоставити, ако муж за њих уреди посебан стан, а дотле да парница мирује, има се сматрати, да су странке узајамно опростили све увреде, које су једна према другој учиниле до тога доба. (Кс у Новом Саду, Г. 282-929).

99) Престаје право на тужбу, ако је брачни друг опростио скривљено дело. Услед успоставе брачне заједнице, сматра се, да су ранија дела опрштена. (Кс. у Новом Саду, Рев. 161-936).

100) Не може се брак развести на основу тач. а) §-а 77, ни онда ако се тужена жена поврати своме мужу после истека рока, утврђеног у судском позиву, а муж је прими натраг и продужи с њоме брачни живот. (Кс. у Новом Саду, Г. 536-929).

101) Муж, који своју жену зове да успостави брачну заједницу, сматра се, да јој је опростио напуштање заједнице. (Кс. у Новом Саду, Г. 1320-929).

102) Покретањем тужбе на основу §-а 77, сматрају се опроштенима све до тада познате повреде брачних дужности. (Кс. у Новом Саду, Г. 426-930).

103) У случају поновног успостављања брачног сажића услед опроштаја, развод брака се може на основу §-а 77, тражити тек после шестомесечног одвојеног живљења, рачунајући од поновног раскидања успостављене брачне заједнице. (Кс. у Нолом Саду, Г. 833-931).

*

Ако странка повређена у својим правима, својим држањем дја несумњива доказа, да скривљеним делом свога брачног друга не сматра разривеним и поткопаним брачни живот, па наспрот томе, што је добила закон-

ски правни наслов за развод брака, реши се за настапљање заједничког живота: онда више не може бити речи о заштити интереса увређене странке путем развода брачног односа, који она сама жели да одржи.

У погледу начина оправштања закон није сматрао за целисходно да чини нека ограничења. Измирење брачних странака сматра таکвом чињеницом, установљењем које се од случаја до случаја може поверити судијском находењу.

104) Предлежи застарелост тужбе, ако је прошло више од шест месеци од времена, кад су се десиле чињенице на којима се оснива тужба, па до поднашања тужбе (§ 83). (Кс. у Н. Саду, Г. 407-927).

105) Код бракоразводних парница у смислу §-а 80, потребно је у пресуди установити, нису ли застарели бракоразводни узроци. (Кс. у Новом Саду, Г. 480-930).

106) За стара повреде брачне дужности почиње тек онога дана, када је за њу дознала невина странка. (Кс. у Новом Саду, Г. 489-930).

107) Повреде брачне дужности сталног карактера (на пр. небрачни одношав), застаревају од дана када престане оно стање, понашање односно дело, које сачињава предмет трајне повреде. — Трајне повреде брачних дужности само се онда могу сматрати опроштенима, ако су после коначног престанка тих трајних повреда уследиле оне околности из којих се може извести *опротив*. Из те околности, да је муж неко време трпео недозвољени одношав своје женене, може се извести тај закључак, као да за њега није постало несношљиво брачно сажиће у смислу последњег става §-а 80. (Кс. у Н. Саду, Г. 220-926).

Виши морални и друштвени интереси захтевају да не остану дуго нерешена (*in suspenso*) питања која се односе на постојање брака. Држање у неизвесности дуже времена судбине брачног односа, штетно утиче на породични живот, и доводи у опасност правну сигурност. То је разлог, што закон установљава кратке рокове за остварење бракоразводног узрока, који је ипак довољан за заштиту права увређеног брачног друга, и за то, да у своме одлучивању поступи мирним и хладним расуђивањем. — Ако се странка тешко повређена у својим супружанским правима, не може да реши ни за шест месеци, да учини потребне кораке ради развода брака: с правом се може претпоставити, да брачни однос не сматра разрывним, и у већини случајева ће оправдан бити закључак у погледу оправштања.

108) Не одговара прописима из §-а 100 ни она молба, која је поднесена *после истека рока од три месеца*, а ни она молба, која је *пре почетка тога рока уложена*. Но, ако је мериторна расправа унутар тога рока одржана, онда се така молба може поднети и на тој расправи. (Кс у Новом Саду, Г. 655-928).

109) И тужена странка, ако је покренула протутужбу (на основу тач. а) §-а 80) дужна је у року од три месеца, рачунајући од последњег дана, одређеног за раставу од стола и постеље, код суда тражити коначно разрешење брака, јер јој се иначе протутужба има одбити сходно §-у 100. Овај недостатак суд узима у обзир из службене дужности. (Кс. у Новом Саду, Г. 172-925).

110) И подносиоље протутужбе у смислу тач. а) §-а 80 дужан је да по истеку рока раставе од стола и постеље у тромесечном року, тражи, да се брак коначно разреши. (Кс. у Н. Саду, Г. 1061-930).

Закон одређује рок од три месеца, које је време довољно, да се брачна странка, под утицајем искуства стеченог за време одвојеног живљења, реши на одлучни корак. — У колико би странка била спречена да поднесе молбу, којом околношћу, која јој се не може упинати у кривицу — има се применити последњи одељак §-а 83. — У случају противне тужбе горње правило (§ 100), важи за обе странке.

У бракоразводној парници застара се истражује и узима у обзир из службене дужности.

Одредба из §-а 100 јесте такођер новија застара, настала после покретања тужбе.

Исто тако се има сматрати да је брачна парница престала, ако су странке за време одвојења од стола и постеље, успоставиле брачно сажиће, јер су тиме несумњиво доказале, да су се измириле, па се зато не може дозволити, да онај брачни друг, који је успоставио брачно сажиће, насупрот томе, што је одређено одвојено живљење, касније поново остварује тај бракоразводни узрок, од кога је својим ранијим држањем одустао.

111) По §-а 90 жену која није проглашена кривом, дужан је кривим проглашени муж издржавати према своме имовном стању и друштвеном положају, у колико њезин приход не би био довољан за таково издржавања (Кс. у Новом Саду, Г. 314-925).

112) Муж је дужан да издржава своју жену, која без своје кривице живи одвојено од њега, а која нема такав приход из којега би се могла пристојно према своме друштвеном положају издржавати. (Кс. у Новом Саду, Рев. 371-935).

113) Суд је на основу правоснажне пресуде донесене у бракоразводној парници утврдио кривицу тужене, почињену још пре покретање ове парнице,

што је свога мужа напустила и свугди се пријављивала као неудата жена, затајила тиме име свога мужа, те је одбио тужбу у погледу привр. издржавања у смислу §-а 90. (Апел. суд у Новом Саду као рев. суд, Г. 1815-929).

114) Издржавање може тражити од свога мужа само она жена, која се за време одвојеног живота није понашала тако, да је муж због тога понашања властан да ускрати успоставу заједнице, без обзира на то, да ли за прекид брачне заједнице мужа терети кривица или не. (Кс. у Н. Саду, Г. 600-933).

115) Право жене, да јој бивши муж плаћа у име издржавања досуђене јој износе, у смислу §-а 93 престаје њеном преудајом, услед тога жена има да врати оне износе које је примила на време после њене преудаје. (Кс. у Новом Саду, Г. 482-932).

116) Жена нема права на издржавање ни онда, ако су по њој почињене повреде супружанских дужности, у парници већ застареле. (Кс. у Новом Саду, Г. 218-930).

117) Жена из чије кривице је прекинуто брачно сажиће, нема права да од свога мужа тражи издржавање. (Кс. у Новом Саду, Вп. 62-934).

118) За издржавање од стране мужа, недостојном је постала жена, која је свога мужа стрпала у лудницу, од куда је овај одмах пуштен као душевно здрав, и која је док је муж био у заводу за умоболне, на темељу једне фалсификоване обvezнице, грунтовној власти поднела молбу, да се на мужевљеве некретнине, у њезину корист укњижи право залога до висине једне знатне своте, а коју је молбу повукла, кад се њезин муж вратио из завода. (Ас. у Новом Саду, као рез. суд, Г. 181-930).

119) И ако је жена — у току парнице постала недостојна издржавања, припада јој издржавање од дана тражења па све до времена кад је учинила недостојно дело. (Кс. у Новом Саду, Г. 655-928.)

120) По сталној судској пракси у сваком случају, кад муж нема никаква иметка, дужност издржавања жене, терети свекра, ако се она удала у свекрову кућу и ако јој је покојни муж у свекровом иметку привређивао. (Кс. у Новом Саду, Г. 965-928.)

121) Из те околности, да је муж одвео своју жену у кућу својих родитеља, па је тамо радио у њиховом газдинству, излази, да муж нема никаквог свог прихода, dakле, да је материјално неспособан за издржавање. У оваком случају издржавање деце у првом реду терети мужевљеве родитеље, а само ако би и ови били неспособни на издржавање, онда женине родитеље. (Кс. у Новом Саду, Г. 402-921.)

122) Жена по правилу само од мужа може тражити издржавање. Ипак у случајевима, када син, који нема свога имања, доведе своју жену у очеву кућу и очево имање, уз пристанак свога оца, те син своју привредну делатност улаже у имање свога оца, а жена, која ван своје кривице буде приморана на одвојено живљење, нема свога имања и неспособна је за зараду, тада дужност издржавања жене терети и самог оца мужевљевог. Али, док муж може удовољити обавези плаћања издржавања, не може бити речи о обавези од стране његових родитеља. (Кс. у Новом Саду, Г. 224-931.)

123) Повољно материјално стање родитеља, не може се узети у обзир при установљењу издржавања за жену, већ једино женин иметак односно приход. (Кс. у Новом Саду, Г. 227-921.)

124) Привремено издржавање жене за време раставе од стола и постеље, дозвољене и одређене на основу §-а 99 у току бракоразводне парнице, покренуте на основу §-а 80 тачке а) може се досудити само на терет мужа, у смислу §-а 674 Грп. у вези са §-ом 102 Закона о брачном праву, а не на терет свекра. (Кс. у Новом Саду, Вп. 779-933.)

125) У бракоразводној парници суд може учинити расположење у погледу привр. издржавања жене, само онда, ако је одредио раставу од стола и постеље, било по службеној дужности било у смислу §-а 98 на молбу странке. (Кс. у Новом Саду, Г. 1010-931.)

126) За одређивање висине супружанског издржавања, меродавно је не само мужевљево, него и женино материјално стање. (Кс. у Новом Саду, Г. 443-932.)

127) Мањи приход од некретнине због опште кризе, јесте разлог за смањивање раније досуђене своте за издржавање жене. (Кс. у Новом Саду, Г. 250-931.)

128) Жена може по правилу тражити издржавање само од свога мужа. Обавези мужевљевих родитеља на плаћање издржавања — у колико иначе постаје за то услови — може бити места само онда, ако муж не може да удовољи тој својој обавези. (Кс. у Новом Саду, Г. 147-931.)

129) Када је правомоћном пресудом решено питање дужности привр. издржавање жене, па је остало само решавање у погледу висине тога издржавања, а каснијом правомоћном пресудом, донесеном у бракоразводној парници жена проглашена кривом, истој припада издржавање до правомоћно-

сти пресуде, донесене у бракоразводној парници. (Кс. у Новом Саду, Г. 442-932).

130) Ако судија налази, да у парници разбистрене чињеничне околности, нису довољне, да би се могла донети одлука о смештању деце, може отклонити расположење у овом погледу, те по окончању парнице доставити списе сирочадској власти ради располагања у том правцу (§ 96). (Кз. у Новом Саду, Г. 314-925).

131) Закон о брачном праву никди не изриче, да за време одвојеног живљења од стола и постеље, жени припада издржавање без обзира на њезину кривицу. Решавање о кривици спада на коначну одлуку. Но ако решење тога питања зависи од оцене доказа, онда суд ово питање не ће решити у одлуци о развођењу брачних другова од постеље и стола. (Ас. у Н. Саду, као рев. суд Г. 1544-925).

*

По судској пракси, ако се суд већ приликом донесења одлуке о одвојеном живљењу, несумњиво увери, да жену терети така кривица, због које јој не ће бити досуђено коначно издржавање, тада јој суд не досуђује већ ни привр. издржавање. — Ово је новија судска пракса — супротна оној старијој, по којој је жени за време бракоразводне парнице припадало право на издржавање, без обзира на кривицу, која се увек установљавала само у коначној пресуди.

132) Обавеза издржавања деце безусловно терети мужа чак и оца, када брачне странке одвојено живе. (Ас. у Новом Саду, Г. 221-920).

133) Када брачне странке одвојено живе, установљење своте за издржавање деце спада у делокруг сирочадског стола, у колико међу странкама

X

није спорно то питање: коју странку терети обавезе издржавања. А, ако је то питање спорно, тада ствар спада у делокруг Среског суда. (Ас. у Новом Сиду, Г. 402-921).

134) То наређење §-а 674 Грпп. да је после покретања парнице ради развода брака, суд ове парнице надлежан и у питању издржавања жене и деце, односни се само на оне случајеве, када је већ покренута бракоразводна парница у времену, када жена односно мати поднесе тужбу ради издржавања. (Ас. у Новом Саду, Г. 402-921).

135) Жени припада коначно издржавање од оног дана, када је донесена правомоћна пресуда у погледу кривице, а тим даном уједно губи важност пресуда Среског суда, донесена у предмету привр. издржавања за жену. (Кс. у Н. Саду, Г. 227-922).

136) Ако жена у својој тужби ради развода брака изјави, да не жели уређење имовних прилика, та изјава се сматра одрицањем од права и у погледу привременог издржавања. (Ас. у Новом Саду, Г. 202-920).

137) Дужност издржавања жене, прелази и на наследнике мужевљеве. Ови могу само то тражити, да се издржавање ограничи до висине прихода заоставштине. Ове дужности су ослобођени онда, ако жена ступи у посед заоставштине на основу удовичког права уживања. (Ас. суд као рев. суд у Новом Саду, Г. 161-923).

138) У парници ради издржавања жене, суд може установити на име издржавања и већу своту но што је уговорена приликом склапања брака или касније, ако то захтевају промењене животне прилике. (Ас. суд као рев. суд Н. Саду, Г. 161-923).

139) Из тога правног правила, да жена која је проглашена кривом, не може тражити од свога мужа издржавање, излази то даље правило, да таква жена не може имати никаква потраживања на име удовичког права ни против правних наследника мужевљевих. (Кс. у Новом Саду, Г. 13-927)

140) Код смањивања досуђене своте за издржавање, не може се узети у обзир онај дуг, који је касније настало кривицом онога лица, које терети дужност издржавања. (Кс. у Н. Саду, Г. 576-927).

141) Према пропису из §-а 72 у вези са §§-има 98, 99 и 102 зак. чл. XXXI: 1894, има места привр. издржавању и у току парнице којом се напада вљаност брака, само у случајевима у којима је суд одредио одвојено живљење брачних стравака од стола и постельје. (Кс. у Новом Саду, Г. 141-928).

142) Муж се не може обvezati на издржавање своје жене, ако су женине имовинске прилике по вољије него мужевљеве, и ако би то издржавање могло проузроковати имовинску пропаст мужевљеву. (Ас. у Новом Саду, Г. 2859-927).

143) У парницама ради издржавања, у погледу оних оброка, који су постали плативи шест месеци пре и после покретања тужбе ради издржавања не може се применити § 42 зак. чл. LX: 1881. (Кс. у Новом Саду, Вп. 309-928).

144) Жена чији муж живи у Америци, не може повести тужбу ради супружанског издржавања против мужевљеве браће само на тој основици, што су ови последњи у поседу мужевљевих некретнина. (Кс. у Новом Саду, Г. 325-928).

145) У питању привр. издржавања жене у бракоразводној парници у времену раставе од стола

и постельје, по претпоследњем одељку §-а 674 Грпн. уток је допуштен само у једном степену. (Кс. у Новом Саду, Вп. 129-925.)

146) У парницама ради издржавања, по правилу се не досуђују оброци, који су старији од шест месеци, рачунајући од подношења тужбе, јер издржавање већ по својој природи не може да служи сврси за стицање имовине. (Ас. као ревизиони суд у Новом Саду, Г. 451-928.)

147) Нема таквог правног правила, по коме би се привр. издржавање жене, могло досудити само у томе случају, ако тужени муж има за своје издржавање сувишног прихода, и по коме се не би смело дирати у главницу и имовну супстанцију мужевљеву. (Ап. суд као ревизиони суд у Новом Саду, Г. 1515-1928.)

148) У парници покренутој на основу §-а 77 нема места тражењу привр. издржавања. (Кс. у Новом Саду, Г. 65-932.)

149) При установљењу обима, висине обавезе издржавања жене, има се узети у обзир мужевљево имовно стање, а не имовно стање мужевљева оца, чак ни онда, ако је мужевљев отац дужан на издржавање своје снахе. (Кс. у Новом Саду, Рев. 670-937.)

*

По стајалиштву закона развод брака је тако крајње сретство, које судија може да употреби само онда, ако вишне нема никаква изгледа, да се странке измире; из овога полазећи закон је у свој систем унео одвајање од стола и постельје, као такав начин за измирење, који судија по правилу мора применити пре изрицања развода. Од овога правила је изузетак случај неверног о-

стављања, што налази свога разлога у природи овог бракоразводног узрока.

По §-у 98 суд одређује одвојење од стола и постеље тек после свршетка мериторног расправљања парнице и искључиво у нади, да ће се странке измирити, док у току расправе то не може одредити по службеној дужности. Али често интерес самих упарничених странака захтева, да се ослободе обvezе сажића док се бракоразводна парница правомоћно не сврши.

Молбу ради одвојеног живљења може поднети ма-која странка ако јој то лежи у интересу, и суд тој мол-би мора удовољити. По себи се разуме, да је странка овлашћена да прекине брачно сажиће и без претходне пријаве суду и одлуке суда.

За време одређене раставе од стола и постеље, странке нису дужне да живе заједно, зато је потребно, да суд учини привр. наредбе у погледу издржавања же-не, даље о смештају и издрживању деце и најзад о из-давању оних ствари из заједничког кућанства, које су потребне жени, да може одвојено живети. О издржавању же-не и издавању ствари, суд решава само на захтев же-не, док о издржавању деце суд решава по службеној дужности.

Ако жена у бракоразводној парници није оствар-рила захтев на издржавање, нити је задржала право, накнадно не може тражити коначно издржавање (Н. О. 411.); сем ако су брачне странке претходно, споразумно уредили издржавање, па муж касније не плаћа своту за издржавања.

II. судска пракса из поступка у бракоразводним парницима.

150) У бракоразводним парницима остали су на снази прописи зак. чл. I. 1911 г. (Кс. у Новом Саду, Рев. 33-936.)

151) У бракоразводним парницима важе пропи-си ранијег Грпп. (I:1911) и у погледу рока за ула-гање правног лека и у погледу места на коме се предаје прави лек. (Кс. у Новом Саду, Рек. 319-935.)

152) У бракоразводној парници нема места де-легацији суда. (Кс. у Новом Саду, Вп. 204-926.)

153) У бракоразводној парници услов за над-лежност једног од судова са територије Апелационог суда у Новом Саду, јесте, да бар једна брачна странка има завичајност односно општинску припад-ност на томе подручју, (Кс. у Новом Саду, Г. 660-932.)

154) Према промењеном државноправном стању у случајевима, предвиђеним у §-у 639 Грпп. има се сматрати, да су оне брачне странке које нису бора-виле на територији, на коју се простире моћ Грпп. имале последње место заједничког становаша у Но-вом Саду. (Кс. у Новом Саду, Вп. 204-926.)

155) Пукомоћије, у коме тужитељ изречно у-пућује свога адвоката, да га заступа у бракоразвод-ној парници, одговара захтеву из §-а 643 Грпп. (Кс. у Новом Саду, Г. 12-923.)

156) Странка која тражи развод брака, није дужна своје тражење засновати на све евентуално

постојеће разлоге, ако је већ и један разлог довољан, да се брак разреши. (Кс. у Новом Саду, Г. 104 из 1925.

157) Ону странку која је напустила заједнички стан, терети дужност доказивања, да је за то имала оправдана разлога. (Кс. у Новом Саду, Г. 589-930).

158) У смислу §-а 676 Грпп. ако који супруг умре пре него што пресуда ступи на правну снагу, парница се не може наставити у меритуму, а већ донесена одлука у меритуму, губи важност. У оваком случају суд има одлучити пресудом у погледу парничких трошкова. (Кс. у Новом Саду, Г. 271-925).

159) Ако који супруг пре него што ступи на праву снагу пресуда донесена у бракоразводној парници, умре, парница се у меритуму не може наставити, и донесена одлука у меритуму губи важност. Што се тиче плаћања парничких трошкова, суд у оваком случају према околности парнице одлучује пресудом. (Кс. у Новом Саду, Г. 590-931)

160) Пред призивним судом се не може изнети такав бракоразводни узрок, који није већ изнесен пред првим судом, па ни онда, ако је тај узрок постао тек после доношења првостепене пресуде. (Кс. у Новом Саду, 655-928).

161) Истина, да се по §-у 677 Грпп. у призивном поступку странке немогу позивати на нов разлог за развод брака, али по §-у 76 Закона о брачном праву, разлози на основу којих се брак може развести таксативно су набројани у §§-има 76—80 истог закона, па тужени који протутужбом тражи да се брак разведе на основу тач. а) §-а 80, и у призивном поступку остане код овог разлога, да би доказао постојање тога разлога, може и у призивном по-

ступку изнети нове доказе и чињенице, све ако се пред првим судом и није позивао на њих. (Кс. у Н. Саду, Г. 412-934).

162) По §-у 677 Грпп. у бракоразводним парницама у призивном поступку не могу се остваривати нови разлози за разрешење брака, али се за доказивање бракоразводног разлога, изнетог пред првим судом, могу износити нове чињенице. (Кс. у Новом Саду, Рев. 279-936).

163) Противна тужба тужене странке за развод брака, садржава у себи и молбу, да се тужитељ прогласи кривим. (Кс. у Новом Саду, Г. 421-926).

164) У бракоразводној парници суд може решавање о имовинско-правном питању одложити за време, када пресуда постане правомоћна у питању развода брака. (Кс. у Новом Саду, Г. 421-926).

165) По §-у 678 Грпп. у бракоразводним парницама, околност, да правилно позване странке нису дошли на расправу, не спречава, да се реши призив. (Кс. у Новом Саду, Вп. 259-928).

166) Ранија бракоразводна парница, покренута пред цркваним судом и ако је она још у току, не ствара парничну зависност за бракоразводну парницу, која тече пред грађанским судом. (Кс. у Новом Саду, Г. 71-934).

167) Ревизиони суд је разрешио пресуду призивног суда и на основу §-а 234 Грпп. обуставио је расправљање бракоразводне парнице до правомоћног окончања кривичног поступка, покренутог против мужа ради злочина побачаја, који је муж наводно починио на тај начин, што је своју жену — тужену — коленом намерно ударио у трбух, тако, да је од тога ударца код жене настao побачај детета. При-

зивни суд је упућен, да у своје време набави кривичне списе и по томе донесе нову одлуку. (Кс. у Новом Саду, Г. 16-924).

168) У бракоразводној парници тој изјави противне странке, да се ревизионој молби удовољи, не може се дати никакав значај, а ревизиона молба се има решити без обзира на ту изјаву противне странке. (Кс. у Новом Саду, Г. 328 928).

169) У бракоразводној парници, као и у осталим статус парница (§ 666, 696, 716, 717, 721, 723, 729 и 731 Грпп.) до правомоћности пресуде, тужитељ може одустати од тужбе, у ма коме стадију поступка и без пристанка противне странке. (Кс. у Новом Саду, Рев. 1-937).

170) Према § у 661 Грпп. који се у бракоразводним парницама има применити (чл. 6 Уведног закона за Грпп.) — изостанак странака или једне од њих, не спречава, да се припремни поступак отпочне и настави. Последице таког пропуштања, одређене су у алинеји 2 истог § а односно у алинеји 3 §-а 657. Странка која је учинила такав пропуст у припремном поступку, може све своје наводе изнети до завршетка расправе пред судом. (Кс. у Новом Саду, Г. 114-923).

171) Жена је свога мужа, несталог у рату, дала огласити за умрлог, па је ступила у нов брак. Након тога појавио се први муж, и покрене против своје жене бракоразводну парницу. Ова се парница према § 235 Грпп. има суспендовати, а први муж упутити, да против жене покрене парницу ради изрицања ништавости другог брака. Тек по правомоћном окончању ове друге парнице — у којој се други брак проглашује ништавним или правоважним —

може се наставити суспендована бракоразводна парница. (Ас. у Новом Саду, Г. 728-922).

172) Кад је жена знајући да јој је муж у животу, истог дала прогласити за умрлог, а после тога проглашења склопи нов брак, сви се парнички списи имају из службене дужности уступити државном тужиоштву на даљи поступак. (Ас. у Новом Саду, Г. 728-922).

173) У смислу §-а 116 Закона о брачном праву, домаћи судови не могу поступати у брачним парницама чехословачких поданика, пошто пресуда наших судова по члану 34 Уговора између Краљевине СХС и Републике Чехословачке о уређењу узајамних правних односа од 17-III-1923 (Служб. Нов. 181, XXXVIII од 9-III 1924), нема важности у чехословачкој Републици. Касациони суд је на предлог Министра правде с обзиром на горње законске прописе, а на основу §-а 40 новог Грпп. изрекао, да је у датом случају ништаван поступак, поведен пред нашим судом. (Кс. у Новом Саду, Р. 1-1928).

*

Недостатак надлежности нормиране у §§-има 640 и 641 Грпп. призивни суд и онда узима у обзир по службеној дужности, ако је ово предметна одлука првог суда већ постала права моћна (§ 499 Грпп). По службеној дужности се има узети у обзир и то, да домаћи суд не може поступати у парници.

*

У горњем случају Касациони суд је стао на то правно стајалиште, да је одредба из §-а 40 новог Грпп. генерална, која се има применити у свим споровима, завршеним после 1 априла 1933 године, без обзира на то по којем је поступку вођена парница.

III. Инострана судска пракса.

Из те одредбе одељ. 1 §-а 94, да кривом проглашена жена не може носити мужевљево име, излази, да у колико се у парници установи женина кривица, жена већ по сâмом закону не може да носи име свога мужа, па зато нема потребе, да се у пресуди посебно изрече, да жена не сме да носи име свога бившег мужа; а у колико би жена на супрот законске забране ипак употребљавала име свога бившег мужа, поступак ради забране ношења имена, не спада пред редован грађански суд. (Ке. у Новом Саду, 4101-916).

У смислу сталне судске праксе жена може свој захтев на коначно издржавање остварити у посебној парници, ако је овај свој захтев у бракоразводној парници изречно задржала. (Ке. у Новом Саду, 10926-915 — 1382-917).

Онај инострани поданик, који пред домаћим судовима не може покренути бракоразводну парницу, не може на основу §-а 77 тражити издавање судске одлуке у погледу успоставе брачне заједнице. (Ке. у Новом Саду, 8479-915).

Заразаном болешћу, установљава бракоразводни узрок из §-а 78. (Ке. у Новом Саду, 10975-915).

У случају §-а 80 само се онда може одустати од одређења одвојеног живљења, ако је постојање

бракоразводног узрока, који се остварује, потпуно искључено. (Ке. у Новом Саду, 2592-916).

Жена може тражити издржавање и онда, ако је заједнички живот онемогућен услед опште опасне умоболности њезина мужа. (Ке. у Новом Саду, 10103-915).

Удовица, која нема имања, а неспособна је да зарадијује, може од мужевљева оца тражити удовичко издржавање, ако ју је муж, који нема имања, уз пристанак свога оца, довео у очеву кућу, у очевимање. (Ке. у Новом Саду, 3574-916).

Брачни друг може да ускрати успоставу брачног сажића и из таког узрока, на основу којега, због протека времена, сâм не може тражити развод брака. (Ке. у Новом Саду, 3482-914).

У смислу сталне судске праксе у оквиру бракоразводне парнице, остваривање захтева у погледу издржавања деце и жене, могу се досудити само од дана предаје тужбе. (Ке. у Новом Саду, 1295-915).

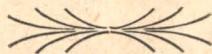
У смислу §-а 102 само се онда може учинити расположење ради привр. издржавања жене, ако је жена у бракоразводној парници тражила, да јој се досуди привр. издржавање, или — што је исто — ако је означила време од када тражи издржавање. Ако је пак само то тражила, да се брак разведе изкривице мужевљеве, и овај осуди на месечно плаћање издржавања, овака се молба има сматрати молбом ради досуђења коначног издржавања. (Ке. у Н. у Саду, 2208-915).

Чињенична установљења и одлука Српског суда који решава парницу ради привр. издржавања, не сачињавају пресуђену ствар за бракоразводни суд. (Ке. у Новом Саду, 2267-915).

Док, ако у току парнице ради привр. издржавања бракоразводни суд разведе брак из мужевљеве кривице, у овој парници заузето правно стајалиште, меродавно је у погледу обавезе издржавања, и за парницу ради привр. издржавања.

*

Закон о брачном праву (зак. чл. XXXI: 1894) који је ступио на снагу 1-X-1894 године укинуо је власт разних брачних права, заснованих на верским основицама и на место њих увео је у форми *обавезног грађанског брака*, јединствен државни брачно-правни поредак за све држављане без обзира на њихову веру.

37570